

SPF

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen
Halfjaarverslag januari - juli 2021

FIGUUR 1

Inhoudsopgave

1.	Samenvatting	04
2.	Inleiding verantwoord beleggen	06
3.	Uitsluitingsbeleid	11
4.	Engagement	18
5.	Bijlagen	25

1. Samenvatting

In het afgelopen halfjaar heeft Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten (hierna: het pensioenfonds of SPF) verschillende stappen gezet op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Wij hebben ons MVB-beleid verder aangescherpt. Dit beleid is te vinden op de website. Hieronder vindt u een korte samenvatting van de relevante beleidsaanscherpingen en implementatiestappen die zijn gezet in het afgelopen half jaar.

Voldoen aan Europese duurzaamheidswetgeving (SFDR)

Het voldoen aan Europese duurzaamheidswetgeving is komende jaren een belangrijk onderwerp voor SPF. SPF is compliant met de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), die in is gegaan per 10 maart 2021. Deze wetgeving vraagt om meer transparantie over duurzaamheid en de toepassing daarvan in het beleggingsbeleid. Om hieraan te voldoen zijn teksten in het beleid en op de website aangepast. Naast het voldoen aan wetgeving, heeft SPF ook een uitvraag van de DNB ingevuld met betrekking tot ESG- en klimaatrisico's.

Ontwikkeling en uitwerking klimaatbeleid

Een van de speerpuntthema's van SPF is klimaatverandering. In het afgelopen half jaar heeft het bestuur van SPF klimaatovertuigingen en klimaatdoelstellingen vastgesteld. Deze overtuigen bieden houvast bij de doorontwikkeling van het klimaatbeleid. Onze klimaatovertuigingen zijn hieronder opgesomd en zijn tevens terug te vinden in ons MVB-beleid.

1. SPF stelt een goed en betaalbaar pensioen voor haar deelnemers voorop. SPF ziet het thema klimaatverandering als een relevant onderwerp vanuit een maatschappelijk perspectief en vanuit een risico-rendementsperspectief voor de beleggingsportefeuille.
2. SPF ziet klimaatverandering als een materieel risico en beschouwt klimaatverandering als één van de risico's die het pensioenfonds loopt.
3. Als institutionele belegger wil SPF een bijdrage leveren aan de energietransitie die passend is bij haar omvang.
4. SPF vindt CO2 reductiedoelstellingen (in de reële economie) belangrijk om bij te dragen aan het Akkoord van Parijs.

Inzicht in ESG- en klimaatrisico's door middel van ESG-meter

Per 1 januari 2021 heeft SPF toegang tot de ESG-meter. Dat is een online dashboard met duurzaamheidsinformatie over de beleggingsportefeuille. SPF heeft een ESG-meter geïmplementeerd om beter inzicht te krijgen in ESG- en klimaatrisico's in de beleggingsportefeuilles en doelstellingen daarvoor te formuleren.

Uitsluitingsbeleid steenkolen en teerzanden

Naar aanleiding van de Klimaat sessie zijn er klimaatdoelstellingen besproken. SPF stelt een goed en betaalbaar pensioen voor haar deelnemers voorop. Daarvoor ziet SPF het thema klimaatverandering als een relevant onderwerp zowel vanuit een maatschappelijk als een risico-rendementsperspectief voor de beleggingsportefeuille. Daarom wil SPF haar beleggingen in fossiele brandstoffen beperken en wil SPF vanaf 1 januari 2022 niet langer meer beleggen in ondernemingen die meer dan 5% van hun omzet halen uit steenkool en teerzandolie. Het uitsluitingsbeleid voor betreffende bedrijven is van toepassing voor de discretionaire credits- en aandelenmandaten.

In het tweede halfjaar van 2021 zal onderzoek gedaan worden naar het uitsluiten van schalieolie en -gas en arctische olie en gas.

Aanscherping landenbeleid

In het eerste half jaar van 2021 is besloten om een landenbeleid toe te passen waarbij de prestaties van landen inzake bescherming mensenrechten, bescherming arbeidsrechten, naleven milieuafspraken en corruptiebestrijding worden getoetst. Dit sluit aan bij de MVB ambities en doelstellingen van SPF. Daarbij worden de

volgende instituten gebruikt om de landenprestaties inzichtelijk te maken:

- Mensenrechten: Freedom House Freedom in the World index
- Arbeidsnormen: ITUC Global Rights index
- Corruptie: Transparency International Corruption Perception Index.

Per 1 januari 2022 worden landen op voorhand uitgesloten wanneer aannemelijk is dat:

- Er een schending is van het non-proliferatieverdrag;
- Machthebbers op systematische wijze de fundamentele mensenrechten van (hun) burgers schenden op grove wijze;
- Vanwege een hoge mate van corruptie toevertrouwde middelen in dergelijke landen niet ten goede komen aan duurzame ontwikkeling van de economische situatie en welvaart van de bevolking.
- Door de ernst van opgelegde economische sancties de stabiliteit van de waarde van beleggingen in dat land serieus worden bedreigd.

Het landen uitsluitingenbeleid is van toepassing voor de discretionaire staatsobligaties en EMD.

IMVB Convenant

SPF heeft het IMVB Convenant voor pensioenfondsen ondertekend. Hiermee heeft het pensioenfonds zich gecommitteerd aan het naleven van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Deze normatieve kaders omschrijven onder andere dat pensioenfondsen een due diligence proces moeten doorlopen, waarmee ze de negatieve impact van hun beleggingen op milieu en maatschappij identificeren, mitigeren en hierover rapporteren. SPF heeft in het MVB-beleid uiteengezet hoe dit proces is vormgegeven. Naar verwachting voldoet het pensioenfonds hiermee in belangrijke mate aan de vereisten uit het Convenant.

Statistieken uitsluiten en engagement

SPF heeft het afgelopen halfjaar haar invloed als belegger en aandeelhouder ingezet om invulling te geven aan het MVB-beleid. Hieronder is een samenvatting gemaakt van de activiteiten op het gebied van uitsluiten en engagement.

Uitsluiten

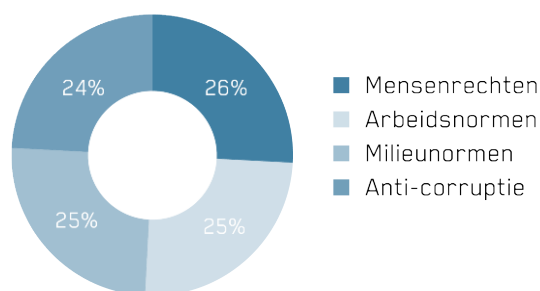
In bepaalde landen, bedrijven of bedrijfstakken investeert SPF niet. Dat kan zijn omdat deze een negatieve bijdrage leveren aan de gezondheid (tabak) of in strijd handelen met algemene normen die SPF onderschrijft (controversiële wapens). Ook het overschrijden van internationaal geaccepteerde normen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen kan reden tot uitsluiten zijn.

Normatief engagement

SPF vindt het belangrijk om in gesprek te gaan met ondernemingen die internationaal breed gedragen normen schenden en hen te bewegen tot verantwoord gedrag. Wij noemen dit 'Normatief engagement' of 'Normatieve dialogen' waarbij het doel is om schendingen van normen door bedrijven te stoppen, te voorkomen en waar mogelijk te herstellen. Op dit moment is SPF in gesprek met 72 ondernemingen in het kader van het Normatief engagement programma. In totaal lopen er 110 dialogen. Onderstaand is weergegeven hoe het programma naar normschending is opgebouwd.

FIGUUR 1.1

ENGAGEMENTPROGRAMMA SPF NAAR NORMSCHENDING

2. Inleiding verantwoord beleggen

SPF past instrumenten van verantwoord beleggen toe bij het beheer van haar vermogen. In deze halfjaarlijkse rapportage leest u over de laatste stand van zaken met betrekking tot deze instrumenten en vindt u terug welke activiteiten door het pensioenfonds zijn ondernomen. Op de website van SPF vindt u beleidsdocumenten en rapportages waarnaar in dit rapport wordt verwezen. Deze inleiding geeft een kort overzicht van de achtergrond van verantwoord beleggen.

2.1. Wat houdt verantwoord beleggen in?

SPF houdt bij het beleggen rekening met mens, milieu, duurzaam ondernemen en hoe ondernemingen worden bestuurd. Het gaat bij onze beleggingskeuzes om een goed én verantwoord rendement. Daarom besteden wij waar nodig en mogelijk in ons beleggingsbeleid aandacht aan ecologische, sociale en governance (ESG) onderwerpen. Maatschappelijk verantwoord ondernemen door ondernemingen waarin belegd wordt speelt een belangrijke rol.

2.2. Wat zijn de uitgangspunten?

Voor het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid (hierna MVB-beleid) hanteert het pensioenfonds drie belangrijke internationaal geaccepteerde raamwerken voor verantwoord ondernemen, namelijk: het Global Compact van de Verenigde Naties (UN Global Compact), de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO-richtlijnen) en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights (Guiding Principles).

Het Global Compact heeft betrekking op vier hoofdthema's:

- Mensenrechten;
- Arbeidsnormen;
- Milieu;
- Anticorruptie.

Het UN Global Compact bestaat uit tien breed geaccepteerde principes (zie bijlage 5.1). Deze principes vinden hun oorsprong in internationale verdragen zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, principes van de International Labour Organisation (ILO), de Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling en de VN conventie tegen corruptie. Het UN Global Compact verlangt van ondernemingen dat zij binnen hun eigen invloedsfeer kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen.

De OESO-richtlijnen onderscheiden naast de vier genoemde thema's ook nog consumentenbelangen, wetenschap en technologie, mededinging en belastingen. De Guiding Principles geven internationaal geaccepteerde richtlijnen over hoe ondernemingen met mensenrechten dienen om te gaan. Deze raamwerken en de genoemde thema's vormen een belangrijk uitgangspunt voor ons MVB-beleid.

2.3. Wat doet SPF?

Verantwoord beleggen kan op verschillende manieren worden ingevuld. Daarbij staan diverse instrumenten ten dienste van SPF. Het pensioenfonds kiest voor een combinatie van verschillende instrumenten voor de uitvoering van MVB-beleid. Bij het in praktijk brengen van het MVB-beleid maken wij gebruik van de volgende MVB-instrumenten:

1. Engagement, het aangaan van de dialoog met ondernemingen;
2. Uitsluitingsbeleid;
3. Doelinvesteringen, green bonds; en
4. ESG-integratie, het integreren van duurzaamheidsinformatie in de beleggingsprocessen.

De instrumenten en de gemaakte keuzes worden ieder in afzonderlijke hoofdstukken besproken.

2.4. Reikwijdte van het MVB-beleid

SPF maakt voor het beheer van het vermogen gebruik van meerdere externe vermogensbeheerders. Het MVB-beleid kan direct worden toegepast op beleggingen die zijn vormgegeven in eigen beleggingsmandaten. Wanneer SPF echter gebruik maakt van beleggingsfondsen is het niet mogelijk een eigen MVB-beleid toe te passen. Dan is het beleid van de aangestelde fondsbeheerder leidend voor de invulling en uitvoeringen van een eventueel MVB-beleid. Gezien de samenstelling van de huidige portefeuille is het niet mogelijk om het MVB-beleid op alle beleggingen toe te passen. Bij (wijzigingen van) de samenstelling en invulling van de beleggingsportefeuille en manager selectie worden MVB-overwegingen meegenomen.

Aandelen

De wereldwijde aandelenbeleggingen voor ontwikkelde markten en opkomende markten zijn momenteel voor het overgrote deel ondergebracht in (multi-manager) beleggingsfondsen bij Russell Investments waarin meerdere institutionele beleggers participeren. Dit betekent dat het niet mogelijk is om de eigen uitgangspunten van het MVB-beleid toe te passen. Wel voert Achmea Investment Management namens SPF een dialoog met ondernemingen in de aandelenportefeuille die UN Global Compact principes hebben geschonden. Russell Investments voert een eigen MVB-beleid, bestaande uit het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen, het aangaan van een dialoog met ondernemingen en het uitsluiten van controversiële wapens (clustermunitie). Russell Investments rapporteert jaarlijks op hoofdlijnen over het gevoerde MVB-beleid. Het pensioenfonds publiceert deze rapporten op haar website.

Daarnaast belegt SPF in een tweetal indexvolgende fondsen van BlackRock. Het pensioenfonds heeft ervoor gekozen ESG-screened varianten te kiezen van de BlackRock indexoplossingen. Dit betekent dat ondernemingen die betrokken zijn bij productie en distributie van controversiële wapens en ondernemingen die als schender worden aangemerkt van de UN Global Compact principes (mensenrechten, arbeidsnormen, corruptie en milieu) worden uitgesloten. Dit uitsluitingsbeleid wordt toegepast op het BlackRock aandelen Europa beleggingsfonds en het BlackRock aandelen US beleggingsfonds waarin het pensioenfonds belegt.

Voor de discretionaire aandelenmandaten bij Robeco (wereldwijd multi-factor) en Investec (Japan) wordt het MVB-beleid van SPF toegepast.

Vastrentende waarden

SPF heeft voor de Europese bedrijfsobligatieportefeuille een eigen discretionair mandaat. Dit betekent dat het uitsluitingsbeleid direct wordt toegepast op deze beleggingen. Als gevolg daarvan wordt er niet belegd in leningen van ondernemingen die controversiële wapens of tabak produceren of ondernemingen die de uitgangspunten

van het UN Global Compact schenden. Het normatieve engagementprogramma is ook van toepassing op ondernemingen in de Europese bedrijfsobligatieportefeuille.

De wereldwijde High Yield beleggingen zijn ondergebracht in een beleggingsfonds van Achmea Investment Management met onderliggend meerdere externe high yield managers. Producenten van controversiële wapens, tabak en UN Global Compact schenders zijn uitgesloten. Deze uitsluitingen gelden ook voor het Green bond fonds en het Lagere Overheden Kasgeldfonds. Voor deze fondsen wordt het engagement programma van Achmea Investment Management toegepast.

Voor staatsobligaties geldt dat niet belegd wordt in obligaties van landen waaraan de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties en/of de Europese Unie een sanctie heeft opgelegd. Per 1 januari 2022 geldt een aangescherpt landenbeleid. Landen worden per 1 januari 2022 op voorhand uitgesloten wanneer aannemelijk is dat:

- Er een schending is van het non-proliferatieverdrag;
- Machthebbers op systematische wijze de fundamentele mensenrechten van (hun) burgers schenden op grove wijze;
- Vanwege een hoge mate van corruptie toevertrouwde middelen in dergelijke landen niet ten goede komen aan duurzame ontwikkeling van de economische situatie en welvaart van de bevolking.
- Door de ernst van opgelegde economische sancties de stabiliteit van de waarde van beleggingen in dat land serieus worden bedreigd.

Het landen uitsluitingsbeleid is van toepassing voor de discretionaire staatsobligaties en EMD.

Voor het discretionaire Emerging Markets Debt Local Currency mandaat bij Investec wordt ons MVB beleid toegepast.

De ESG rating van de bedrijfsobligatieportefeuille dient minimaal gelijk te zijn aan de ESG rating van de benchmark.

Alternatieve beleggingen

Bij het selecteren van nieuwe fondsen voor alternatieve beleggingscategorieën houdt SPF rekening met de hiervoor genoemde MVB-uitgangspunten.

Private Equity

Bij het selecteren van private equity beleggingen worden ESG-criteria gehanteerd.

Infrastructuur

Sinds 2020 belegt het pensioenfonds in Infrastructuur via Achmea Investment Management en streeft ernaar om zowel bij de beleidsbepaling, als bij de uitvoering duurzaamheidscriteria te integreren. Daarbij wordt aandacht besteed aan milieu-aspecten, maar ook aan sociaal-maatschappelijke factoren en aan goed fondsbestuur en

transparantie (ESG-criteria). Fondsmanagers worden actief aangespoord te beleggen conform de regels van de United Nations Principles for Responsible Investments (UNPRI) en deze regels te ondertekenen. Het pensioenfonds heeft er bewust voor gekozen om met haar infrastructuur beleggingen positieve klimaatimpact te realiseren en heeft dit in de portefeuille vastgelegd met een norm allocatie van 25% voor de sector duurzame energie. Tevens worden fondsmanagers gevraagd om de CO₂-footprint van hun portefeuille in kaart te brengen, CO₂-doelstellingen te formuleren en hierover te rapporteren.

SPF hanteert bij het selecteren van nieuwe infrastructuurfondsen in haar due-diligence diverse duurzaamheidscriteria en neemt deze criteria ook mee in de weging bij de selectie van de beste fondsen. Daarnaast worden aandeelhoudersvergaderingen van de fondsen bijgewoond en gebruik gemaakt van het stemrecht. De ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid komen aan de orde zowel op de aandeelhoudersvergadering als door middel van engagement en dialoog rechtstreeks met de fondsbeheerder.

Vastgoed

SPF belegt hoofdzakelijk in indirect vastgoed via Sweco CC en streeft ernaar om zowel bij de beleidsbepaling (strategische en jaarplannen), als bij de uitvoering (investerings- en desinvesteringsbeslissingen en monitoring) duurzaamheidscriteria te integreren. Daarbij wordt aandacht besteed aan ecologische, sociale en governance (ESG) aspecten.

Voor de vastgoedportefeuille heeft SPF een MVB-beleid op drie ESG-pijlers. Ten aanzien van de E-pijler wil SPF de CO₂-voetafdruk van de vastgoedbeleggingen reduceren. Hiertoe zal de afdruk in toenemende mate in kaart worden gebracht en reductiedoelstellingen worden gesteld. Ten aanzien van de S-pijler wordt geïnventariseerd of fondsmanagers huurders hebben die op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds staan en gaat het de dialoog aan met fondsbeheerders over het thema Gezondheid & Welzijn. Dit sluit goed aan bij het thema Gezondheid van SPF. Op het vlak van de G-pijler wordt transparantie gestimuleerd in bestuur en rapportages en wordt aangedrongen op rapportages volgens maatstaven van de European Association for Investors in Non-Listed Real Estate Vehicles (INREV).

Daarnaast speelt informatie uit de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB) een rol. Er wordt gemeten welk deel van de vastgoedfondsen participeert in GRESB, welk deel de peer group outperformed en welk deel actief duurzaamheidsdoelen tracht te realiseren met behulp van actiepunten. Ieder jaar worden in de rapportagecyclus de resultaten van de fondsen die deelnemen aan GRESB gedeeld en besproken. Deze scores maar ook andere maatregelen die de fondsmanager neemt in het kader van ESG wordt meegenomen in de kwartaalrapportages en beleggingsformulieren van het betreffende fonds.

SPF hanteert bij het selecteren van nieuwe vastgoedfondsen in haar due diligence diverse duurzaamheidscriteria en neemt deze criteria ook mee in de weging bij de selectie van de beste fondsen. Sweco CC bezoekt namens SPFaandeelhoudersvergaderingen van de fondsen en maakt actief gebruik van het stemrecht. Twee maal per jaar wordt aan alle fondsmanagers gevraagd of en in hoeverre huurders in hun huurdersbestand aanwezig zijn die voorkomen op de uitsluitingslijst.

Green bonds

SPF ziet beleggen in Green Bonds als een vorm van impact beleggen. Als onderdeel van de ambities belegt SPF momenteel ruim 2,5% van haar vastrentende waarde portefeuilles in Green Bonds. Voor de staat- en bedrijfsobligatieportefeuilles zijn green bond streefallocaties opgesteld. Deze streefpercentages worden periodiek geëvalueerd. De doelallocatie is in 2020 vastgesteld op 2,5%. Onderdeel is de belegging in het Achmea IM Green Bond Fund.

Green Bonds zijn obligaties die zijn uitgegeven door overheden, internationale instellingen of ondernemingen, waarbij de opbrengsten expliciet worden gebruikt voor financiering van duurzame ofwel 'groene' projecten. Deze zijn gericht op het opwekken van hernieuwbare energie, het verbeteren van energie-efficiëntie in gebouwen, duurzaam transport, of duurzaam waterbeheer en afvalbeheer. Financieel gezien hebben Green Bonds globaal dezelfde risicorendementskenmerken als reguliere obligaties, hoewel zich bescheiden verschillen in spread (zowel positief als negatief) kunnen voordoen. De eerste Green Bond werd uitgegeven in 2008, in antwoord op de vraag van beleggers die middels hun beleggingen een bijdrage wilden leveren aan de strijd tegen klimaatverandering. Sindsdien is de markt sterk gegroeid. Om te zorgen dat Green Bonds ook echt groen zijn, heeft de financiële sector criteria ontwikkeld die bepalen welke activiteiten ook echt bijdragen aan het tegengaan van klimaatverandering, dus echt als groen bestempeld kunnen worden. Zo zijn er de Green Bond Principles die vooral gaan over verantwoord beheer van de middelen, zorgvuldige selectie van te financieren activiteiten en transparante verslaglegging over besteding en impact van de beleggingen. Daarnaast heeft het Climate Bond Initiative een Green Bond Standard ontwikkeld met een lijst van duurzame activiteiten die in aanmerking komen voor financiering.

Er wordt een eigen raamwerk gehanteerd voor het beoordelen van de mate waarin de obligatie als 'groen' kan worden gekwalificeerd. Dit raamwerk is gebaseerd op de criteria ('taxonomie') van het Climate Bond Initiative, dat ook de Green Bond Principles volgt. Daarbij is in het raamwerk ook de eis opgenomen dat het uitgeven van een green bond past binnen de strategie van de uitgevende instelling.

In bijlagen hoofdstuk 5.4 wordt per beleggingscategorie weergegeven welke MVB-instrumenten SPF toepast.

2.5. Due diligence beleid

SPF heeft in juni 2021 een due diligence beleid opgesteld in lijn met de vereisten van het IMVB-convenant voor pensioenfondsen. Dit beleid is terug te vinden als bijlage van het MVB-beleid van SPF, dat terug te vinden is op de website.

Door onze beleggingsportefeuille (wereldwijde aandelen en bedrijfsobligaties) te screenen identificeren wij (potentiële) negatieve impact op de samenleving en het milieu. Dit zijn de belangrijkste (potentiële) ongunstige effecten van onze beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren. Ter beoordeling wordt vervolgens gekeken naar de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of het milieu en de ernst, schaal en onomkeerbaarheid van de schending.

De uitkomsten van de due diligence screening worden gecategoriseerd naar thematische aandachtgebieden en beoordeeld op de mate van betrokkenheid van de onderneming en het effect op de samenleving en/of het milieu. De thematische aandachtsgebieden van SPF zijn mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

Wanneer er een (potentiële) negatieve impact wordt geïdentificeerd, gaan wij de dialoog aan met de onderneming. Als na verloop van tijd blijkt dat een onderneming geen progressie maakt in het voorkomen/verhelpen van de negatieve impact, gaan wij over tot het uitsluiten van de onderneming. Daarnaast is een aantal ondernemingen al op voorhand uitgesloten in verband met structurele schendingen en het niet openstaan voor dialoog om de schending op te heffen. De resultaten van de due diligence screening en de actie die is ondernomen door het pensioenfonds staan vermeld in onderstaande tabel:

TABEL 2.5.1

Per 1-1-2021	Aantal ondernemingen uitgesloten op normatieve gronden	Nieuw normatieve dialogen H1 2021
Mensenrechten	21	9
Arbeidsnormen	3	6
Milieu	4	8
Anti-corruptie	0	2

In hoofdstuk 3.3 van dit MVB halfjaarverslag is terug te vinden welke ondernemingen zijn uitgesloten en is tevens aangegeven op basis van welke norm en schending dit plaatsvond. In hoofdstuk 4 van dit MVB-halfjaarverslag staat de voortgang van het normatieve engagement programma vermeld. In hoofdstuk 4.3 staan per thematisch aandachtsgebied de namen vermeld van de ondernemingen waarmee de dialoog is gestart.

2.6. Hoe legt SPF verantwoording af?

Transparantie is onafscheidelijk verbonden aan een goed MVB-beleid. Wij doen daarom tweemaal per jaar verslag over de invulling van ons MVB-beleid. Ook rapporteren wij over de wijze waarop instrumenten zijn ingezet op sociale, governance en milieuthema's. De rapportages zijn toegankelijk via de website. De volgende documenten worden gepubliceerd:

1. Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Beleid;
2. Halfjaarlijks Verantwoord Beleggen Verslag;
3. Halfjaarlijks Voortgangsverslag Normatieve dialogen (voor het bestuur: niet publiek);
4. ESG-beleid Russell Investments;
5. Overzicht beleggingen per jaareinde.

3. Uitsluitingsbeleid

Er zijn verschillende redenen waarom wij ervoor kiezen om niet te beleggen in bepaalde ondernemingen. Zo kan het Pensioenfonds ervoor kiezen om niet te beleggen in ondernemingen die ongewenst gedrag vertonen of ondernemingen die bepaalde controversiële producten produceren. Wanneer een onderneming betrokken is bij een controversieel product, veelal een kernactiviteit van de onderneming, is een engagementbeleid niet reëel. Het is immers lastig de onderneming over te halen een ander product te produceren. In dat geval hanteert het pensioenfonds op voorhand een uitsluitingsbeleid. Daarnaast kunnen ondernemingen die op structurele wijze met hun gedrag internationale normen schenden, bijvoorbeeld rondom mensenrechten, milieu, arbeidsnormen of corruptie bij achterblijvende engagementresultaten worden uitgesloten van het beleggingsuniversum. Hierbij vormen de principes van het UN Global Compact en de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen de uitgangsbasis. Het uitsluitingsbeleid van het Pensioenfonds richt zich op drie criteria, namelijk producenten van controversiële wapens, tabaksproducenten en structurele schenders van het UN Global Compact.

3.1. Controversiële Wapens

3.1.1. Definitie controversiële wapens

SPF kiest ervoor niet te beleggen in ondernemingen die controversiële wapens produceren. Wij vinden wapens controversieel wanneer deze onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken en geen onderscheid maken tussen burger- en militaire doelen. Ook na afloop van een conflict veroorzaken deze wapens nog op aanzienlijke schaal slachtoffers en ontwrichten deze de maatschappij en de economie. Dit is de reden dat wij ons beleggingsuniversum op voorhand willen ontdoen van deze producten. In de praktijk gaat het om de volgende wapens:

1. Nucleaire wapens;
2. Biologische wapens;
3. Chemische wapens;
4. Antipersoonsmijnen;
5. Clustermunitie.

Bij het bepalen van de definitie van controversiële wapens zoekt het pensioenfonds aansluiting bij internationale verdragen die door Nederland zijn ondertekend en bij het beleid van de Nederlandse overheid. Het volledige uitsluitingsbeleid kunt u terugvinden op de website van SPF.

3.1.2. Samenstelling uitsluitingslijst

Het onafhankelijke onderzoeksbureau ISS ESG stelt ieder halfjaar vast welke ondernemingen betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens. Daartoe bekijkt het onderzoeksbureau het gehele beleggingsuniversum. Wanneer het onderzoeksbureau betrokkenheid vaststelt, is dat reden tot uitsluiting.

3.1.3. Uitsluiting controversiële wapens

Verbod beleggen in clustermunitie

Met betrekking tot het verbod tot beleggen in clustermunitie heeft de AFM geïnventariseerd welke ondernemingen per 1 januari 2021 voldoen aan de criteria geformuleerd in artikel 21a Besluit Marktmisbruik. Uit deze inventarisatie blijkt dat de vier beursgenoteerde ondernemingen volgens tabel 3.1.3.1 in ieder geval onder de wettelijke definitie van een 'verboden onderneming' als bedoeld in artikel 21a Besluit Marktmisbruik vallen.

TABEL 3.1.3.1 INDICATIEVE AFM LIJST PER 1 JANUARI 2021¹

Onderneming	Land	Clustermunitie
Hanwha Corporation *	Zuid-Korea	ja
Poongsan Corporation	Zuid-Korea	ja
Anhui GreatWall Military Industry Co., Ltd.	China	ja
LIG Nex1 Co Ltd.	Zuid-Korea	ja

¹ Bron: Achmea Investment Management & "Indicatieve AFM Lijst"

* Hanwha Corporation ('Hanwha') staat nu reeds enkele jaren op de lijst. Hanwha heeft op 30 juli 2020 echter publiekelijk bekendgemaakt (met name door een afname van buitenlandse investeringen) haar clustermunitietak af te splitsen. De activiteiten worden ondergebracht in een aparte zelfstandige onderneming (Korean Defense Industry) met eigen ontwikkel- en productiecapaciteiten. Hanwha heeft de afsplitsing van haar clustermunitietak vooralsnog niet afgerond.

[Uitsluitingslijst controversiële wapens](#)

Zie onderstaand de uitsluitingslijst per 1 juli 2021 voor ondernemingen die betrokken zijn bij controversiële wapens¹:

- AECOM
- Aerojet Rocketdyne Holdings Inc
- Airbus Group SE
- Anhui GreatWall Military Industry Co., Ltd.
- Aryt Industries Ltd
- Babcock International Group PLC
- BAE Systems PLC
- Bharat Dynamics Limited
- Boeing Co/The
- Booz Allen Hamilton Holding Corp
- Brookfield Asset Management Inc. Class A
- Brookfield Business Partners L.P.
- BWX Technologies Inc
- CACI International Inc
- China Shipbuilding Industry Co., Ltd.
- Cohort PLC
- Constructions Industrielles de la Mediterranee SA
- Elbit Systems Ltd
- Fluor Corp
- Fortive Corp.
- General Dynamics Corp
- GP Strategies Corp
- Hanwha Corp
- Hitachi Zosen Corp
- Honeywell International Inc
- Huntington Ingalls Industries Inc
- Jacobs Engineering Group Inc
- KBR, Inc.
- Kratos Defense & Security Solutions, Inc.
- L3Harris Technologies Inc
- Larsen & Toubro Ltd
- Leidos Holdings Inc
- Leonardo SpA
- LIG Nex1 Co., Ltd.
- Lockheed Martin Corp
- Lumibird
- Moog Inc
- Morgan Sindall Group plc
- Motovilihinskie zavody PAO
- MTAR Technologies Ltd.
- Northrop Grumman Corp
- Poongsan Corp
- Poongsan Holdings Corp
- Premier Explosives Ltd

- Raytheon Technologies
- Rolls-Royce Holdings PLC
- S&T Dynamics Co Ltd
- S&T Holdings Co Ltd
- Safran SA
- Sandhar Technologies Ltd.
- Science Applications International corp
- Serco Group PLC
- SGL Carbon SE
- Solar Industries India Ltd.
- Spirit AeroSystems Holdings, Inc.
- Steel Partners Holdings LP
- Textron Inc
- Thales SA
- Ultra Electronics Holdings PLC
- Walchandnagar Industries Ltd
- Wartsila Oyj Abp

Per 1 juli 2021 is geen van de ondernemingen in het beleggingsuniversum betrokken bij de productie van biologische- en/of chemische wapens.

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

3.2. Tabaksproducenten

3.2.1. Definitie tabaksproducenten

SPF heeft besloten dat het beleggen in producenten van tabak niet past binnen de uitgangspunten van ons gezondheidsbeleid. SPF maakt de keuze om alle producenten van rookwaar van het beleggingsuniversum uit te sluiten. Wederverkopers van rookwaren, zoals supermarkten, tankstations en luchtvaartmaatschappijen worden niet uitgesloten van het beleggingsuniversum.

3.2.2. Vaststellen uitsluitingen

Op basis van het criterium tabak wordt elk halfjaar de lijst van uitgesloten ondernemingen vastgesteld binnen de betreffende beleggingsuniversums. Deze lijst wordt gecommuniceerd naar alle relevante vermogensbeheerders die de lijst toepassen.

Binnen het beleggingsuniversum zijn per 1 juli 2021 de volgende ondernemingen aangemerkt als tabaksproducent²:

- 22nd Century Group Inc
- Adris Grupa DD
- Al Eqbal Co for Investment PLC
- Alliance One International Inc
- Altria Group Inc
- Asenovgrad Tabac AD-Asenovgrad
- British American Tobacco Malaysia Bhd
- British American Tobacco PLC
- Bulgartabac Holding AD
- Coka Duvanska Industrija AD Coka
- Compania de Distribucion Integral Logista Holdings SAU
- Duvanski Kombinat AD Podgorica
- Eastern Tobacco
- Electronic Cigarettes International Group Ltd
- Fabrika Duhana Sarajevo DD Sarajevo
- Fabrika Duvana AD Banja Luka
- Godfrey Phillips India Ltd
- Golden Tobacco Ltd
- Gotse Delchev Tabac AD-Gotse Delchev
- Gudang Garam Tbk PT
- Hrvatski Duhani DD
- Huabao International Holdings Ltd
- Imperial Brands PLC
- ITC Ltd
- Japan Tobacco Inc
- Karelia Tobacco Co Inc SA
- Khyber Tobacco Co Ltd

- Kothari Products Ltd
- KT&G Corp
- Mount TAM Biotechnologies Inc
- Ngan Son JSC
- NTC Industries Ltd
- Pazardzhik BTM AD Pazardzhik
- Philip Morris International Inc
- PFTC Redevelopment Corp
- RLX Technology, Inc.
- Scandinavian Tobacco Group A/S
- Shanghai Industrial Holdings Ltd
- Shumen-Tabac AD-Shumen
- Sinnar Bidi Udyog Ltd
- Slantse Stara Zagora- BT AD
- Smokefree Innotec Inc
- Smoore International Holdings Ltd.
- Societe Ivoirienne des Tabacs SA
- Strumica Tabak AD Strumica
- Swedish Match AB
- Tabak ad Nis
- TSL Ltd/Zimbabwe
- Turning Point Brands, Inc.
- Union Tobacco & Cigarette Industries
- Universal Corp/VA
- Vector Group Ltd
- VST Industries Ltd
- Wismilak Inti Makmur Tbk PT

² Bron: Achmea Investment Management, Bloomberg

3.3. Normschendingen

3.3.1. Schenders van internationale normen

Naast producenten van controversiële wapens vindt SPF ook dat ondernemingen die op grove en structurele wijze internationaal breed gedragen normen op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie schenden, moeten worden uitgesloten van het beleggingsuniversum. Hiervoor hanteert SPF een aantal belangrijke raamwerken als uitgangspunt, namelijk het UN Global Compact, de OESO-Richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de *UN Guiding Principles on Business & Human Rights*. De OESO-richtlijnen onderscheiden naast de vier genoemde thema's ook de volgende thema's: consumentenbelangen, wetenschap en technologie, mededinging en belastingen. De *UN Guiding Principles* geven handvatten voor staten en ondernemingen hoe mensenrechtenschendingen in de praktijk te voorkomen, te adresseren en te mitigeren.

3.3.2. Vaststelling uitsluitingen

Voor de discretionaire aandelen- en bedrijfsobligatiemandaten wordt vastgesteld welke ondernemingen UN Global Compact principes schenden. Het onafhankelijke onderzoeksbureau ISS ESG stelt jaarlijks (medio-jaar) vast welke ondernemingen betrokken zijn bij schendingen van internationale normen. Leidraad hierbij zijn de principes van het UN Global Compact op het vlak van mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anti-corruptie. Daartoe bekijkt het onderzoeksbureau het gehele beleggingsuniversum in de vorm van benchmarks.

Wanneer het onderzoeksbureau heeft geverifieerd dat een onderneming een schending pleegt op één van bovengenoemde principes kan dit aanleiding zijn met de onderneming in dialoog te gaan. SPF spreekt van een structurele schending wanneer de schending na de dialoog ten minste twee jaar nog niet (in voldoende mate) is opgeheven. Dan kan het Pensioenfonds overgaan tot uitsluiting van de onderneming. Beleggingen in uitgesloten ondernemingen worden verkocht. Geen nieuwe aandelen of obligaties worden aangekocht zolang de onderneming op de uitsluitingslijst staat. Bij een geverifieerde opheffing van de schending zal de onderneming van de uitsluitingslijst worden verwijderd.

3.3.3. Uitsluiting structurele Global Compact schenders

Per 1 juli 2021 zijn wereldwijd 28 ondernemingen voor beleggingen uitgesloten van het relevante beleggingsuniversum vanwege structurele schendingen van internationaal breed geaccepteerde normen. Zie tabel 3.3.3.1 voor het volledige overzicht.

TABEL 3.3.3.1 UITSLUITINGSLIJST STRUCTURELE NORMSCHENDERS PER 1 JULI 2021¹

Onderneming	Norm	Schending
Altice Europe		Recht op zelfbeschikking
Altice Financing SA		Recht op zelfbeschikking
Altice Finco SA		Recht op zelfbeschikking
Altice Luxembourg SA		Recht op zelfbeschikking
B Communications LTD		Recht op zelfbeschikking
Bank Hapoalim		Recht op zelfbeschikking
Bank Leumi Le-Israel		Recht op zelfbeschikking
Bezeq The Israeli Telecom Co		Recht op zelfbeschikking
CELLCOM ISRAEL		Recht op zelfbeschikking
Centrais Eletricas Brasileiras S.A.- Eletrobras		Recht op zelfbeschikking
Centrais Eletricas Brasileiras SA- Eletrobras Pfd B		Recht op zelfbeschikking
Companhia Energetica de Minas Gerais- CEMIG		Rechten van inheemse volken
Enbridge, Inc.		Rechten van inheemse volken
Energy Transfer LP / Energy Transfer Operating LP		Rechten van inheemse volken
Export-Import Bank of India		Milieuvervuiling
Harel Insurance Investments & Financial Services Ltd.		Recht op zelfbeschikking
Marathon Petroleum Corp.		Rechten van inheemse volken
Mizrahi-Tefahot Bank		Recht op zelfbeschikking
Partner Communications Co. Ltd / PARTNER COMMU ADR		Recht op zelfbeschikking
Phillips 66 / Phillips 66 Partners LP		Rechten van inheemse volken
POSCO / POSCO ADR		Obstructie vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen
Power Construction Corporation of China, Ltd		Milieuvervuiling
Station Casinos LLC		Obstructie vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen
Sumitomo Chemical Co		Milieuvervuiling
Sunoco Logistics Partners Operations LP		Rechten van inheemse volken
Syngenta AG		Milieuvervuiling
Vale S.A.		Recht op zelfbeschikking
XPO Logistics		Arbeidsomstandigheden

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

Nieuw toegevoegde ondernemingen op de uitsluitingslijst

Cellcom & Partner Communications Co. Ltd.

Cellcom Israel Ltd. en Partner Communications Co. Ltd. hebben nog niet aangetoond hoe haar telecommunicatiediensten naar en binnen de bezette gebieden in overeenstemming zijn met de verwachtingen ten aanzien van Responsible Business Conduct, een kernbegrip uit de OESO richtlijnen voor Multinationale ondernemingen. Beslissingen die door de Verenigde Naties, het Internationaal Gerechtshof en de VN-Veiligheidsraad zijn vrijgegeven, stellen dat de nederzettingen in strijd zijn met het internationaal humanitair recht. De Israëlische regering beweert echter dat de aanwezigheid van Israël in de gebieden niet illegaal is en heeft haar sterke banden met het gebied benadrukt. Een VN-werkgroep heeft echter vastgesteld dat "ondernemingen die zaken doen of willen doen in, of verbonden zijn met, de Israëlische nederzettingen in de OPT (bezette Palestijnse gebieden), moeten kunnen aantonen dat zij de voortzetting van een internationale illegaliteit niet steunen en ook niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten". Beide ondernemingen kunnen dit niet naar behoren aantonen.

Posco

POSCO is door twee rechtbanken veroordeeld voor het inperken van de vakbondsvrijheid en daarmee is het een duidelijk geverifieerde casus. ISS ESG stelt bovendien dat POSCO ondanks de voorvallen en uitspraken van de rechters nog steeds dient aan te tonen dat zij de vakbondsvrijheid van hun medewerkers respecteren in lijn met internationaal gestelde normen.

Station Casinos

Station Casinos wordt sinds 2012 in verband gebracht met het inperken van vakbondsvrijheid en recentelijk opnieuw met het schenden van arbeidsnormen. De beschuldigingen van het inperken van vakbondsvrijheid zijn tweemaal bevestigd door een rechtbank. Station Casinos heeft bovendien niet gereageerd op vragen van ISS ESG omtrent deze kwesties.

Power Construction Corporation of China, Ltd.

PowerChina is betrokken bij de bouw van een dam die volgens UNESCO verhoogd risico heeft op negatieve impact op een aangelegen UNESCO Werelderfgoed locatie en

waarbij geen gedegen milieu-impactanalyse uitgevoerd is die aan aanvaardbare standaarden voldoet. PowerChina is tot op heden niet ingegaan op pogingen van ISS ESG om een dialoog op te zetten.

Ondernemingen waarvoor structurele schending is opgeheven

Op basis van de screening is vastgesteld dat onderstaande onderneming niet langer als structurele normschender aangemerkt wordt. Conform procesafspraken wordt deze onderneming weer toegevoegd aan het beleggingsuniversum.

Cintas Corporation

Cintas heeft voldaan aan de eisen van de Amerikaanse National Labor Relations Board (NLRB) met betrekking tot vakbondsvrijheid en heeft de misleidende berichten waarin werknemers werden gewaarschuwd voor de gevaren van vakbondsvorming van haar officiële websites verwijderd.

3.3.4. Uitsluiting landen

Wij sluiten landen uit op basis van relevante sancties van de Verenigde Naties tegen de betrokken overheid. Bij het selecteren van vermogensbeheerders die namens ons beleggen in staatsobligaties kijken wij ook of zij hier rekening mee houden.

Per 1 januari 2022 worden landen op voorhand uitgesloten wanneer aannemelijk is dat:

- Er een schending is van het non-proliferatieverdrag;
- Machthebbers op systematische wijze de fundamentele mensenrechten van (hun) burgers schenden op grove wijze;
- Vanwege een hoge mate van corruptie toevertrouwde middelen in dergelijke landen niet ten goede komen aan duurzame ontwikkeling van de economische situatie en welvaart van de bevolking.
- Door de ernst van opgelegde economische sancties de stabiliteit van de waarde van beleggingen in dat land serieus worden bedreigd.

Het landen uitsluitingenbeleid is van toepassing voor de discretionaire staatsobligaties en EMD.

4. Engagement

Een onderneming is gericht op het maken van winst. Dit streven naar winstmaximalisatie kan echter op gespannen voet staan met internationale richtlijnen voor verantwoord ondernemen, zoals het UN Global Compact, de OESO Richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of de UN Guiding Principles on Business & Human Rights. Wanneer ondernemingen deze internationale richtlijnen systematisch schenden, wordt gedrag onverantwoord. Daarmee ontstaat er een risico voor de continuïteit van de onderneming en houdbaarheid van winstrealisatie op de lange termijn. Daarom gaat het pensioenfonds in dialoog met deze ondernemingen. Inzet: het duidelijk stellen van kaders, het ontwikkelen van kennis bij ondernemingen en het definiëren van 'good practices'. SPF gaat in gesprek met ondernemingen over lange termijn waardecreatie. Zo draagt SPF bij aan het bewaken van het juiste evenwicht en beschermt het haar belangen en die van haar deelnemers.

4.1. Dialoog en de minimale uitgangspunten

Engagement is het aangaan van een dialoog met ondernemingen. Het is een centraal middel in het MVB-beleid van SPF. Met het aangaan van de dialoog willen wij het duurzame gedrag van ondernemingen verbeteren, lange termijn waardecreatie stimuleren en tegelijkertijd aandeelhouderswaarde vergroten.

Wij spreken ondernemingen aan die internationaal breed gedragen normen en principes zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen of anticorruptie schenden. Dit noemen wij **Normatief engagement**.

De doelstelling van normatieve engagement

Het aangaan van de dialoog met ondernemingen is vaak een zaak van lange adem. Voor de engagementtrajecten wordt uitgegaan van een looptijd van drie jaar. Anders dan bij het instrument uitsluiting waarbij pensioenfondsen of beleggingsfondsen op voorhand niet beleggen in ondernemingen, geldt voor engagement dat er wel belegd wordt in ondernemingen die ter discussie staan, maar we als betrokken belegger het management juist actief aansporen om het beleid of de activiteiten te verbeteren.

Het **Normatieve Engagement** heeft als doel structurele schendingen van UN Global Compact principes, OESO richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of UN Guiding Principles on Business & Human Rights te stoppen en te voorkomen. Structurele schendingen van deze normen vergroten het risico op nadelige gevolgen voor de onderneming, haar directe omgeving zoals lokale gemeenschappen of het milieu en voor andere belanghebbenden. Activiteiten die (mogelijk) leiden tot een schending van de principes staan veelal in de belangstelling van niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en de media.

In de praktijk leiden deze schendingen vaak tot rechtszaken, die boetes of het uitbetalen van schadeclaims door de ondernemingen tot gevolg kunnen hebben. Dit zijn directe negatieve financiële effecten, die ook de belangen van aandeelhouders schaden. Normatief engagement voeren wij uit in samenwerking met ISS ESG.

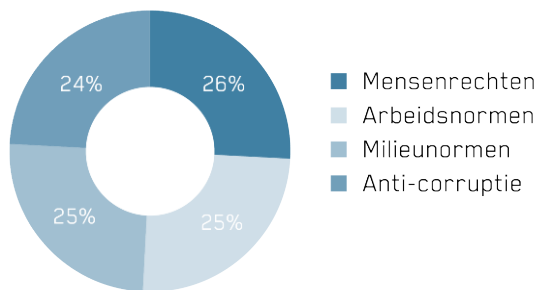
Om tot een selectie van de ondernemingen te komen, die vallen binnen het Normatief engagement programma, wordt een due diligence proces uitgevoerd. Het beleggingsuniversum wordt doorlopend gescreend op het schenden van één of meerdere principes van de UN Global Compact, OESO richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of UN Guiding principles on Business & Human Rights door onderzoeksbureau ISS ESG. Bij vermoedens van een mogelijke schending wordt een dialoog gestart om escalatie te voorkomen. Ook bij een vastgestelde schending wordt de dialoog met deze ondernemingen gestart met als doel de schending op te heffen en mogelijke nieuwe schendingen in de toekomst te voorkomen. Daarbij zal ook herstel van de situatie en mogelijke schadevergoedingen voor bijvoorbeeld de lokale bevolking ter sprake komen.

SPF belegt voor het grootste deel van de aandelenbeleggingen in beleggingsfondsen. Ook voor de High Yield beleggingen is een fondsoptlossing gekozen. Daarnaast heeft SPF een discretionair mandaat voor de bedrijfsobligatieportefeuille. Op de bovenstaande beleggingen is het engagement programma van toepassing. Voor de beleggingen in de beleggingsfondsen is het echter niet mogelijk om tot uitsluiting over te gaan indien een dialoog zich niet naar wens ontwikkelt.

4.2. Resultaten en voortgang engagementprogramma

SPF vindt het belangrijk om in gesprek te gaan met ondernemingen die internationaal breed gedragen normen schenden. Wij noemen dit normatieve engagement. Per 30 juni 2021 maken 72 ondernemingen deel uit van het normatieve engagementprogramma. Met deze ondernemingen spreken wij over één of meerdere normschendingen. Het aantal normschendingen waarover wij spreken kan daarom afwijken van het aantal ondernemingen in het normatieve engagementprogramma. In totaal lopen er 110 dialogen. Onderstaand is weergegeven hoe het programma naar normschending is opgebouwd.

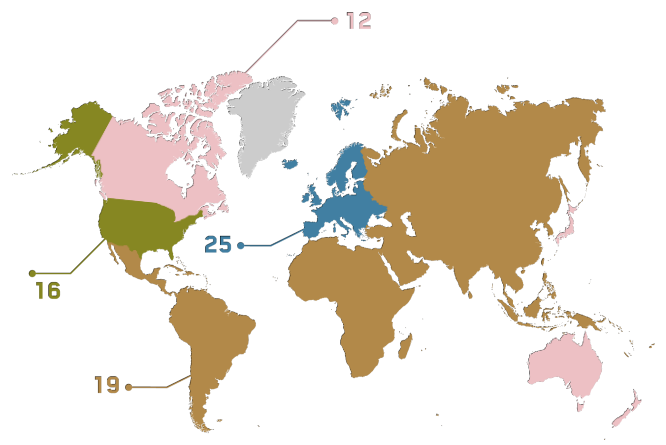
FIGUUR 4.2.1
NORMSCHENDING

De ondernemingen zijn gevestigd over verschillende regio's en markten. De focus van het programma ligt op de ontwikkelde markten met 53 dialogen. Wij verdelen deze onder in Europa, Verenigde Staten en Wereld Overig (Japan, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland). Daarnaast voeren wij de dialoog met 19 ondernemingen uit opkomende markten. Zie in figuur 4.2.2 de regionale verdeling van ondernemingen in het normatieve engagementprogramma.

In het afgelopen halfjaar is met 20 ondernemingen een nieuwe dialoog geïnitieerd.

FIGUUR 4.2.2
ONDERNEMINGEN NAAR REGIO

Iedere dialoog heeft ondernemingsspecifieke doelstellingen, deze doelstellingen worden getoetst op basis van de mijlpalen in tabel 4.2.1. De mijlpalen worden getoetst aan de hand van vier waarden, namelijk: (1) een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd, (2) er zijn maatregelen geïnitieerd, (3) er is een toezegging gedaan en (4) er zijn geen maatregelen genomen.

TABEL 4.2.1 MIJLPALEN

1	Delen van relevante informatie
2	Implementatie van beleid
3	Herstel en Verhaal
4	Opheffen en/of voorkomen

Iedere dialoog wordt getoetst aan de hand van de mijlpalen. Niet iedere mijlpaal is echter relevant voor een dialoog. Herstel en verhaal is bijvoorbeeld niet in alle gevallen relevant omdat er niet één specifieke groep van benadeelden is of herstel & verhaal al plaats heeft gevonden via het nationale rechtssysteem.

Over het totale engagementprogramma zijn 28 dialogen succesvol afgesloten. Dat betekent dat de ondernemingen niet langer betrokken zijn bij de (vermeende) schending. Met 5 ondernemingen is de dialoog voortijdig afgesloten, vanwege gebrek aan reactie en/of samenwerking van de onderneming. De statistieken over de voortgang van engagementprogramma gaat over het totale engagementprogramma. Alle (positief) afgesloten dialogen zijn uit de statistieken gehaald, waardoor onderstaande statistieken een beeld geeft van de lopende dialogen. Vanwege de korte looptijd van een groot aantal dialogen in het engagementprogramma hebben veel ondernemingen nog niet de mijlpaal 'een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd' behaald.

Ten aanzien van de eerste mijlpaal, het delen van relevante informatie, zien we dat in 42% van de dialogen hierop nog geen stappen zijn gezet door de onderneming. Dat kan komen door onwil van de desbetreffende onderneming of omdat de dialoog pas recent van start is gegaan. In totaal is in 45% van de dialogen wel informatie gedeeld, in 5% van de gevallen ook geverifieerd door een onafhankelijke partij. In 8% van de dialogen heeft de onderneming wel een toezegging gedaan dit te doen.

TABEL 4.2.2 DELEN VAN RELEVANTE INFORMATIE

Mijlpaal	1. Delen van relevante informatie
 Er zijn geen maatregelen genomen	42%
 Er is een toezegging gedaan	8%
 Er zijn maatregelen geïnitieerd	45%
 Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd	5%

Voor de tweede mijlpaal, de implementatie van het beleid, zien we dat in 25% van de dialogen de ondernemingen hierop stappen hebben gezet en 2% zijn geverifieerd door een onafhankelijke partij. In 17% van de dialogen is de toezegging gedaan hierop stappen te zetten en in 38% van de dialogen hebben de ondernemingen zowel geen stappen gezet als toezeggingen gedaan.

TABEL 4.2.3 IMPLEMENTATIE VAN BELEID

Mijlpaal	2. Implementatie van beleid
 Er zijn geen maatregelen genomen	38%
 Er is een toezegging gedaan	17%
 Er zijn maatregelen geïnitieerd	25%
 Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd	2%
n.v.t.	17%

Het mogelijk maken van Herstel & Verhaal, zoals ook benoemd in het IMVB-convenant, is de derde mijlpaal. Hierbij zien we dat in 42% van de dialogen de onderliggende doelstellingen zijn behaald, waarvan geen geverifieerd zijn door een onafhankelijke partij. Voor 13% van de dialogen is deze mijlpaal niet relevant vanwege de aard van de schending.

TABEL 4.2.4 HERSTEL EN VERHAAL

Mijlpaal	3. Herstel en Verhaal
 Er zijn geen maatregelen genomen	31%
 Er is een toezegging gedaan	15%
 Er zijn maatregelen geïnitieerd	42%
 Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd	0%
n.v.t.	13%

Bij de vierde mijlpaal, het opheffen en/of voorkomen van de schending, zien we dat in 15% van de dialogen de ondernemingen hierop de onderliggende doelstellingen hebben behaald, waarvan geen geverifieerd zijn door een onafhankelijke partij. Additioneel is in 13% van de dialogen de toezegging gedaan om maatregelen te zullen nemen. In 37% van de dialogen dienen de ondernemingen hier nog stappen op te zetten.

TABEL 4.2.5 OPHEFFEN EN/OF VOORKOMEN

Mijlpaal	4. Opheffen en/of voorkomen
 Er zijn geen maatregelen genomen	37%
 Er is een toezegging gedaan	13%
 Er zijn maatregelen geïnitieerd	15%
 Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd	0%
n.v.t.	35%

4.3. Normatieve dialogen

Onderstaand is aangegeven welke nieuwe dialogen rond normatieve schendingen zijn geïnitieerd in het afgelopen halfjaar. Het engagementprogramma rond normatieve schendingen wordt uitgevoerd in samenwerking met Achmea IM en gespecialiseerd onderzoeksbureau ISS ESG.

Mensenrechtenschendingen

Het doel van deze dialogen is het opheffen van de geconstateerde of vermeende mensenrechtenschendingen. Daarnaast vragen we de onderneming beleid, processen en rapportages te ontwikkelen die verband houden met het voorkomen van nieuwe mensenrechtenschendingen. De onderneming moet aantonen dat de schending van relevante UN Global Compact principes, OESO richtlijnen of de UN Guiding principles on Business & Human Rights is opgeheven. Het is wenselijk dat een externe, onafhankelijke partij dit vaststelt.

Mensenrechtenschendingen kunnen betrekking hebben op de activiteiten van ondernemingen in landen met controversiële regimes. Door hun activiteiten in deze landen genereren ondernemingen inkomsten voor de betreffende regimes, die deze inkomsten vervolgens vaak niet ten goede laten komen aan de lokale bevolking. Daarnaast komt het voor dat lokale gemeenschappen direct worden geschaad door de activiteiten van de ondernemingen. Andere voorbeelden van schendingen op het gebied van mensenrechten zijn onrechtmatigheden tegen de lokale bevolking door personeel of ingehuurd veiligheidsdiensten van ondernemingen.

SPF is in het eerste halfjaar van 2021 met 9 ondernemingen een dialoog gestart over een (vermeende) mensenrechtenschending.

TABEL 4.3.1 GEÏNITIEERDE DIALOGEN
MENSENRECHTENSCHENDING H1 2021¹

Onderneming	Gestart
Acciona SA	Q1 2021
Experian Plc	Q1 2021
Hochtief AG	Q1 2021
Iberdrola SA	Q2 2021
Jardine Matheson Holdings Ltd.	Q2 2021
PT Astra International Tbk	Q2 2021
Raytheon Technologies Corp.	Q1 2021
Samsung C&T Corp.	Q1 2021
Sociedad Quimica y Minera de Chile SA	Q1 2021

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

In de eerste helft van 2021 zijn twee van de lopende dialogen op het gebied van mensenrechten afgesloten.

Het engagementtraject met **Allergan Plc** is afgesloten aangezien ISS ESG haar beoordeling heeft gewijzigd naar Groen (score 5: onder observatie). AbbVie, Inc. bevestigde aan ISS ESG dat dochteronderneming Allergan Plc per eind 2020 de productie en distributie van opiaten heeft gestaakt. De dialoog is daardoor afgesloten.

Alphabet Inc., moederonderneming van Google LLC en YouTube, heeft in februari 2021 beleidswijzigingen doorgevoerd in lijn met de voorschriften uit het Amerikaanse Children's Online Privacy Protection Act (COPPA) Rule, nadat de Amerikaanse Federal Trade Commission (FTC) in september 2019 een boete van ruim EUR 154 miljoen had opgelegd aan YouTube voor het schenden van COPPA. ISS ESG oordeelde vervolgens dat YouTube de nodige maatregelen heeft genomen om de eerdere tekortkomingen omtrent privacy van kinderen op hun platform te verhelpen. De dialoog is positief afgesloten.

Arbeidsnormenschendingen

Het doel van dit engagementthema is het opheffen van de geconstateerde of vermeende arbeidsnormenschending. Daarnaast vragen we de onderneming beleid, processen en rapportages te ontwikkelen die verband houden met het voorkomen van nieuwe arbeidsnormenschendingen.

Structurele schendingen van het UN Global Compact, OESO richtlijnen of de UN Guiding principles on Business & Human Rights, in het bijzonder de principes die gaan over arbeidsnormen, vormen financiële en reputatiesico's voor de onderneming en voor belanghebbenden zoals aandeelhouders. Ondernemingen dienen te voorkomen dat zij zich schuldig maken aan structurele schendingen van deze beginselen. Mochten zij zich daaraan wel schuldig maken, dan is het wenselijk dat zij deze schendingen opheffen en voorkomen dat schendingen in de toekomst opnieuw zullen optreden.

Structurele schendingen van arbeidsnormen kunnen betrekking hebben op kinderarbeid en andere vormen van gedwongen arbeid in de ketens van toeleveranciers van ondernemingen. Ook discriminatie van bijvoorbeeld zwangere vrouwen of personeel met een bepaalde etnische achtergrond komt voor, zowel binnen ondernemingen zelf als binnen de ketens van toeleveranciers.

De onderneming moet aantonen dat de schending van UN Global Compact principes is opgeheven. Het is wenselijk dat een externe, onafhankelijke partij vaststelt dat de schending is opgeheven.

SPF is in het eerste halfjaar van 2021 met 6 ondernemingen een dialoog gestart rond een (vermeende) arbeidsnormenschending.

**TABEL 4.3.1 GEÏNITIEERDE DIALOGEN
ARBEIDSNORMENSCHENDING H1 2021¹**

Onderneming	Gestart
ACC Ltd.	Q1 2021
Amazon.com, Inc.	Q1 2021
LafargeHolcim Ltd.	Q1 2021
Pegatron Corp.	Q1 2021
Top Glove Corp. Bhd.	Q2 2021
Zhejiang Huayou Cobalt Co., Ltd.	Q1 2021

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

In de eerste helft van 2021 zijn twee van de lopende dialogen op het gebied van arbeidsnormen afgesloten.

Er zijn sinds 2017 geen nieuwe beschuldigingen geuit over **Freeport-McMoRan, Inc** omtrent het schenden van vakbondsrechten. Wereldwijd opererende vakbond IndustriALL beschuldigde de onderneming eerder van het ontslaan van duizenden medewerkers die in 2017 meededen aan een staking. In maart 2021 bevestigde Freeport dat er momenteel onderhandeld wordt met de lokale vakbonden. Aangezien er sinds 2017 geen nieuwe beschuldigingen zijn geuit omtrent het schenden van vakbondsvrijheden, oordeelt ISS ESG dat de kwestie niet langer actueel is.

De dialoog met **Zhejiang Huayou Cobalt Co** is afgesloten, vanwege de genomen maatregelen van de onderneming om kinderarbeid in de productieketen tegen te gaan. Deze maatregelen hielden in dat de onderneming eind 2020 aankondigde dat het tijdelijk geen kobalt van individuen en vanuit de Kasulo en Kamilombe mijnen zou kopen totdat de sector criteria heeft opgesteld ten aanzien van verantwoorde inkoop van kobalt.

Milieuschendingen

Het doel van dit engagementthema is het opheffen van de gevonden schendingen van het UN Global Compact en de OESO richtlijnen en het ontwikkelen van beleid, systemen en rapportages die verband houden met het voorkomen van nieuwe milieuschendingen.

Structurele schendingen van het UN Global Compact en de OESO richtlijnen, in het bijzonder de principes die gaan over milieu, vormen financiële, operationele en reputatierisico's voor de onderneming en voor haar belanghebbenden zoals aandeelhouders. Ondernemingen dienen daarom te voorkomen dat zij zich schuldig maken aan structurele schendingen van deze principes. Mochten zij zich wel daaraan schuldig maken, dan is het wenselijk dat zij deze schendingen opheffen en voorkomen dat de schendingen in de toekomst opnieuw optreden.

De dialoog wordt gevoerd aan de hand van SMART-doelstellingen. De onderneming moet aantonen dat een schending van UN Global Compact principes of OESO richtlijnen structureel is opgeheven waarbij het wenselijk is dat een externe onafhankelijke partij vaststelt dat de schending is opgeheven. Bij het opheffen van de schending moet ook gedacht worden aan het nemen van corrigerende maatregelen, schadeloosstelling van betrokkenen en het opzetten en uitvoeren van herstelplannen.

SPF is in het eerste halfjaar van 2021 met 8 ondernemingen een dialoog opgestart rond een (vermeende) milieuschending.

**TABEL 4.3.1 GEÏNITEERDE DIALOGEN
MILIEUSCHENDINGEN H1 2021¹**

Onderneming	Gestart
Acciona SA	Q1 2021
ALROSA PJSC	Q2 2021
ArcelorMittal SA	Q1 2021
BHP Group Plc	Q1 2021
Hochtief AG	Q1 2021
Iberdrola SA	Q2 2021
Samsung C&T Corp.	Q1 2021
Sociedad Quimica y Minera de Chile SA	Q1 2021

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

UITGELICHT: Vermeend verzet tegen het mitigeren van klimaatverandering in de Verenigde Staten.

Opgeheven schending: milieu

Acht ondernemingen in de automobielsector, namelijk **Isuzu, Suzuki, Toyota, Subaru, Mazda, Mitsubishi, Kia, en Hyundai**, werden ervan beschuldigd zich in de Verenigde Staten te verzetten tegen wet- en regelgeving om klimaatverandering tegen te gaan. De ondernemingen maakten, via het lidmaatschap van de branchegroep Association of Global Automakers, sinds 2019 deel uit van gerechtelijke procedures die het terugdraaien van brandstofefficiëntienormen ondersteunen. Het terugdraaien van deze maatregelen zou betekenen dat verschillende Amerikaanse staten niet langer zelfstandig strengere regels voor brandstofefficiëntie mogen opleggen aan autofabrikanten.

De steun van de bedrijven voor het intrekken van de brandstofefficiëntieregels druist in tegen de normatieve verwachtingen ten aanzien van klimaatverandering, zoals uiteengezet in het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (UNFCCC) en het Akkoord van Parijs, en tegen de verwachtingen die aan bedrijven worden gesteld volgens andere internationale normen.

In februari 2021 is het oordeel herzien van oranje naar groen, score 2 (Betrokkenheid in het verleden). Deze wijziging kwam voort uit de bevestiging van het federaal hof in de VS dat de branchegroep zich heeft teruggetrokken uit de gerechtelijke procedures. Aangezien de branchegroep zich uit de procedure heeft teruggetrokken, heeft ISS ESG de dialoog beëindigd.

Anti-corruptieschendingen

Omkoping en corruptie zijn niet verenigbaar met goed ondernemingsbestuur en hebben een negatieve invloed op de (creatie van) aandeelhouderswaarde. Het leidt tot nadelige economische, sociale en politieke uitkomsten. Overtredingen van internationale principes op het gebied van anticorruptie kunnen schadelijk zijn voor de reputatie van een onderneming en de waarde van merken.

Eén van de universele principes van het UN Global Compact en OESO richtlijnen is gericht op corruptie. Dit principe roept ondernemingen op preventieve en handhavingsmaatregelen in te stellen en een effectief systeem op te zetten voor de bestrijding van corruptie.

Dit engagementthema heeft als doel het anticorruptiebeleid en de maatregelen tegen corruptie bij ondernemingen te verbeteren. Daarnaast moet ook voldoende duidelijk worden gemaakt welke acties worden ondernomen tegen werknemers, tussenpersonen en onderaannemers die betrokken zijn bij beschuldigingen in verband met corruptie. Hierbij is het belangrijk dat er transparant wordt gecommuniceerd over verrichte onderzoeken en over doorgevoerde veranderingen.

SPF is in het eerste halfjaar van 2021 met 2 ondernemingen een dialoog gestart rond een (vermeende) corruptieschending.

**TABEL 4.3.1 GEÏNITEERDE DIALOGEN
CORRUPTIESCHENDINGEN H1 2021¹**

Onderneming	Gestart
FirstEnergy Corp.	Q2 2021
QUALCOMM Incorporated	Q2 2021

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

In de eerste helft van 2021 zijn geen van de dialogen op het gebied van corruptie afgesloten.

5. Bijlagen

5.1. Uitgangspunten van het Global Compact van de Verenigde Naties

Het UN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. Bedrijven die het UN Global Compact initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

Mensenrechten

1e principe: Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren; en

2e principe: er voor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsnormen

3e principe: Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;

4e principe: alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;

5e principe: zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid; en

6e principe: discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

Milieu

7e principe: Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;

8e principe: initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen; en

9e principe: de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

10e principe: Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

De principes van het UN Global Compact zijn gebaseerd op internationale verdragen, onder andere afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten, en van de verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling.

5.2. Relevante bepalingen Nederlandse Corporate Governance Code (2016 versie)

Principe 4.1 De algemene vergadering

Principe De algemene vergadering kan een zodanige invloed uitoefenen op het beleid van het bestuur en de raad

van commissarissen van de vennootschap, dat zij een volwaardige rol speelt in het systeem van checks and balances binnen de vennootschap. Goede corporate governance veronderstelt een volwaardige deelname van aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering.

Relevante best practice bepalingen

4.1.1 Het toezicht van de raad van commissarissen op het bestuur omvat mede het toezicht op de verhouding met aandeelhouders.

4.1.5 Indien een aandeelhouder een onderwerp op de agenda heeft laten plaatsen, licht hij dit ter vergadering toe en beantwoordt hij zo nodig vragen hierover.

4.1.6 Een aandeelhouder oefent het agenderingsrecht slechts uit nadat hij daaromtrent in overleg is getreden met het bestuur. Wanneer één of meer aandeelhouders het voornemen hebben de agendering te verzoeken van een onderwerp dat kan leiden tot wijziging van de strategie van de vennootschap, bijvoorbeeld door het ontslag van één of meer bestuurders of commissarissen, wordt het bestuur in de gelegenheid gesteld een redelijke termijn in te roepen om hierop te reageren (de responstijd). De mogelijkheid van het

inroepen van de responstijd geldt ook voor een voornemen als hiervoor bedoeld dat strekt tot rechterlijke machtiging voor het bijeenroepen van een algemene vergadering op grond van artikel 2:110 BW. De desbetreffende aandeelhouder respecteert de door het bestuur ingeroepen responstijd, bedoeld in best practice bepaling 4.1.7.

Principe 4.3 Uitbrengen van stemmen

Principe Deelname van zoveel mogelijk aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering is in het belang van de checks and balances van de vennootschap. De vennootschap stelt, voor zover het in haar mogelijkheid ligt, aandeelhouders in de gelegenheid op afstand te stemmen en met alle (andere) aandeelhouders te communiceren.

Relevante best practice bepalingen

4.3.1 Een aandeelhouder stemt naar eigen inzicht. Van een aandeelhouder die gebruik maakt van stemadviezen van derden wordt verwacht dat hij zich een eigen oordeel vormt over het stembeleid of de door deze adviseur verstrekte stemadviezen.

4.3.5 Institutionele beleggers (pensioenfondsen, verzekeraars, beleggingsinstellingen, vermogensbeheerders) plaatsen jaarlijks in ieder geval op hun website hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursvennootschappen.

4.3.6 Institutionele beleggers plaatsen jaarlijks op hun website en/of in hun bestuursverslag een verslag van de uitvoering van hun beleid voor het uitoefenen van het stemrecht in het desbetreffende boekjaar. Daarnaast brengen zij ten minste eenmaal per kwartaal op hun website verslag uit of en hoe zij als aandeelhouders hebben gestemd op algemene vergaderingen. Dit verslag wordt op de website van de institutionele belegger geplaatst.

5.3. Lijst van ondernemingen: Normatieve Dialogen

	Onderneming	Dialog geïnitieerd	Normschending
1	Acc Ltd	15-1-2021	Arbeidsnormen
2	Accenture Plc	15-1-2020	Arbeidsnormen
3	Acciona SA	15-1-2021	Mensenrechten
	Acciona SA	15-1-2021	Milieu
4	Allergan Plc	15-1-2020	Mensenrechten
5	Alphabet Inc. Class C	15-4-2020	Arbeidsnormen
	Alphabet Inc. Class C	15-4-2020	Corruptie
	Alphabet Inc. Class C	15-4-2020	Mensenrechten
6	ALROSA PJSC	15-4-2021	Milieu
7	Amazon.com, Inc.	15-10-2017	Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.	15-1-2019	Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.	15-1-2021	Arbeidsnormen
8	ArcelorMittal SA	15-1-2021	Milieu
	ArcelorMittal SA	15-1-2021	Milieu
9	boohoo group Plc	15-10-2020	Arbeidsnormen
10	Chevron Corporation	15-1-2020	Mensenrechten
11	Coca-Cola Amatil Limited	15-10-2019	Arbeidsnormen
12	Daimler AG	15-4-2017	Milieu
13	Deutsche Telekom AG	15-7-2020	Arbeidsnormen
14	ENGIE SA	15-1-2017	Mensenrechten
	ENGIE SA	15-1-2017	Milieu
15	Eni S.p.A.	15-3-2019	Arbeidsnormen
	Eni S.p.A.	15-3-2019	Milieu
16	Experian PLC	15-1-2021	Mensenrechten
	Experian PLC	15-1-2021	Mensenrechten
17	Facebook, Inc.	28-3-2019	Mensenrechten
	Facebook, Inc.	15-1-2020	Arbeidsnormen
18	Fiat Chrysler Automobiles N.V.	15-10-2020	Milieu
19	First Quantum Minerals Ltd.	15-7-2019	Milieu
20	FirstEnergy Corp.	15-4-2021	Corruptie
21	Freeport-McMoRan, Inc.	15-1-2020	Arbeidsnormen
	Freeport-McMoRan, Inc.	15-1-2020	Milieu
	Freeport-McMoRan, Inc.	15-4-2020	Mensenrechten
22	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie

	Onderneming	Dialogoog geïnitieerd	Normschending
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
23	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
24	Glencore plc	15-7-2020	Arbeidsnormen
	Glencore plc	15-7-2020	Corruptie
	Glencore plc	15-7-2020	Mensenrechten
25	Grupo México S.A.B.	22-3-2019	Mensenrechten
	Grupo México S.A.B.	8-5-2019	Milieu
26	Halliburton Co.	15-1-2020	Milieu
27	Hangzhou Hikvision Digital Technology Co., Ltd.	15-1-2020	Mensenrechten
28	Hochtief AG	15-1-2021	Mensenrechten
	Hochtief AG	15-1-2021	Mensenrechten
29	Hon Hai Precision Industry Co., Ltd.	15-10-2020	Arbeidsnormen
30	Hyundai Motor Co., Ltd.	15-10-2020	Milieu
31	Iberdrola SA	15-4-2018	Mensenrechten
	Iberdrola SA	15-4-2021	Milieu
32	Jardine Matheson Holdings Limited	15-4-2017	Mensenrechten
33	Johnson & Johnson	15-1-2020	Corruptie
34	Kia Motors Corp.	15-10-2020	Milieu
35	Kobe Steel, Ltd.	15-1-2020	Milieu
36	LafargeHolcim Ltd.	15-1-2021	Arbeidsnormen
37	LG Chem Ltd.	15-10-2020	Mensenrechten
38	LM Ericsson Telefon AB	15-4-2018	Corruptie
	LM Ericsson Telefon AB	15-1-2020	Corruptie
	LM Ericsson Telefon AB	15-1-2020	Corruptie
39	McDonald's Corp.	15-10-2020	Arbeidsnormen
40	Mitsubishi Electric Corp.	15-4-2020	Arbeidsnormen
41	Mitsui & Co.,Ltd	15-1-2020	Mensenrechten
	Mitsui & Co.,Ltd	15-1-2020	Milieu
42	NIKE, Inc.	15-7-2018	Mensenrechten

	Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
43	Oil Co. LUKOIL PJSC	15-7-2019	Milieu
44	Pegatron Corp	15-1-2021	Arbeidsnormen
45	Petróleo Brasileiro (Petrobras)	15-10-2019	Milieu
46	PT Astra International Tbk	15-4-2021	Mensenrechten
47	QUALCOMM Incorporated	15-4-2021	Corruptie
48	Raytheon Technologies Corporation	15-1-2021	Mensenrechten
49	Renault SA	15-7-2019	Milieu
50	Rio Tinto plc	15-10-2020	Mensenrechten
	Rio Tinto plc	15-10-2020	Milieu
51	SAIC Motor Corp. Ltd.	15-10-2020	Arbeidsnormen
52	SAMSUNG C&T CORPORATION	15-1-2021	Mensenrechten
	SAMSUNG C&T CORPORATION	15-1-2021	Milieu
53	Sibanye-Stillwater Ltd.	15-10-2019	Mensenrechten
54	SK Holdings Co., Ltd.	17-1-2020	Corruptie
55	SK Innovation Co., Ltd	15-1-2020	Corruptie
56	Sociedad Quimica y Minera de Chile S.A. (SQM)	15-1-2021	Mensenrechten
	Sociedad Quimica y Minera de Chile S.A. (SQM)	15-1-2021	Milieu
57	Subaru Corp	15-10-2020	Milieu
58	Sumitomo Corporation	15-4-2017	Arbeidsnormen
59	Suzuki Motor Corp.	15-10-2020	Milieu
60	Swedbank AB	15-10-2019	Corruptie
61	The Coca-Cola Co.	15-4-2020	Arbeidsnormen
62	Top Glove Corp. Bhd.	15-4-2021	Arbeidsnormen
63	Total SA	15-7-2020	Arbeidsnormen
64	Toyota Motor Corp.	15-10-2020	Milieu
65	Tyson Foods, Inc.	15-10-2020	Arbeidsnormen
66	UBS AG	15-7-2020	Mensenrechten
67	UBS Group AG	15-7-2020	Mensenrechten
68	Verizon Communications, Inc.	15-7-2020	Arbeidsnormen
69	Vestas Wind Systems A/S	15-4-2017	Mensenrechten
	Vestas Wind Systems A/S	4-12-2019	Arbeidsnormen
70	Volkswagen AG	15-7-2019	Milieu
71	Westpac Banking Corporation	15-1-2020	Mensenrechten
72	Zhejiang Huayou Cobalt Co., Ltd.	15-1-2021	Arbeidsnormen

5.4. MVB in de beleggingsportefeuille

TABEL 5.4.1

Beleggingscategorieën	Uitsluiten wapens	Uitsluiten GC Schenders	Uitsluiten landen	Uitsluiten Tabak	Uitsluiten Kolen en teerzanden	ESG Integratie*	Stemmen	Normatieve engagement
Staatsobligaties	n.v.t.	n.v.t.	V	n.v.t.	n.v.t.	V	n.v.t.	n.v.t.
Credits	V	V	n.v.t.	V	V	V	n.v.t.	V
High Yield	V	V	n.v.t.	V	V	n.v.t.	n.v.t.	V
EMD HC	V	V	V	V	V	V	n.v.t.	n.v.t.
EMD LC	n.v.t.	n.v.t.	V	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Hypotheek	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	V	n.v.t.	n.v.t.
Vastgoed**	V	V	n.v.t.	V	V	V	V	n.v.t.
Aandelen**	V	V	n.v.t.	X	X	V	V	V
Private Equity**	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	V	n.v.t.	n.v.t.
Infrastructuur**	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	V	n.v.t.	n.v.t.
Liquide middelen**	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	V	n.v.t.	n.v.t.

*Met ESG Integratie wordt bedoeld het expliciet meenemen van ESG informatie in het beleggingsproces met als doel een verbeterde risico-rendementsverhouding.

**Beleid beheerder toegepast

LEGENDA

Niet toepasbaar	n.v.t.
Toegepast door SPF	V
Beleid beheerder toegepast	V
Niet toegepast	X

Colofon

Deze halfjaarrapportage Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is een uitgave van Achmea Investment Management; opgesteld in juli 2021.

Disclaimer

Achmea Investment Management B.V. ('Achmea IM') heeft de informatie in dit document met zorg samengesteld. De informatie is alleen bestemd voor gekwalificeerde beleggers en/of professionele beleggers zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht (Wft). Dit document is of bevat (i) geen aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen, te verkopen of te verhandelen, (ii) geen beleggingsaanbeveling of beleggingsadvies, (iii) geen juridisch, fiscaal of ander advies. Achmea IM raadt u af een (beleggings)beslissing uitsluitend te baseren op de informatie in dit document. Raadpleeg in voorkomende gevallen een juridisch, fiscaal of andere adviseur. Achmea IM is niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van zo'n (beleggings)beslissing. De informatie in dit document is (mede) gebaseerd op informatie die Achmea IM van betrouwbaar geachte informatiebronnen heeft verkregen. Achmea IM garandeert niet de betrouwbaarheid van die bronnen en de juistheid en volledigheid van de van die bronnen verkregen informatie. De informatie in dit document is puur informatief en u kunt daaraan geen rechten ontleen. Alle informatie is een momentopname, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven. Het verstrekken van dit document na de oorspronkelijke publicatiedatum is geen garantie dat de hierin opgenomen informatie op die latere datum nog juist en volledig is. Achmea IM heeft het recht om deze informatie zonder aankondiging te wijzigen. Het noemen van rendementen op beleggingen in dit document dient uitsluitend als uitleg en toelichting. Achmea IM spreekt daarmee geen verwachting uit over het rendement of koersverloop van die beleggingen. De waarde van uw belegging kan fluctueren en in het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. U mag de informatie in dit document alleen voor eigen persoonlijk gebruik kopiëren.

U mag de informatie niet overnemen, vermenigvuldigen, distribueren of openbaren zonder schriftelijke toestemming van Achmea IM. Alle informatie (teksten, foto's, illustraties, grafisch materiaal, handelsnamen, logo's, woord en beeldmerken) blijft eigendom van of in licentie bij Achmea IM en wordt beschermd door auteursrecht, merkenrecht en/of intellectueel eigendomsrecht. Er worden geen rechten of licenties overgedragen bij gebruik van of toegang tot deze informatie. Achmea Investment Management B.V., statutair gevestigd te Zeist (KvK 18059537), beschikt over een vergunning als beheerder van beleggingsinstellingen zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht. Achmea Investment Management B.V. is ingeschreven in het register van de Stichting Autoriteit Financiële Markten onder nummer 15001209.